

הנחיות להכנת מקרה קצר למטפלים ולאנשי חינוך

שלום רב וברוכה הבאה לתהליך ההסמכה הרשמי של ארגון DIR ישראל!

* ההנחיות כתובות בלשון נקבה, אך מיועדות לנשים ולגברים כאחד.

לשמחננו, נמצאת מתאימה להשתתף בשלב הראשון בתהליך ההכשרה הרשמי של ארגון DIR ישראל. בשלב זה, המשתתפים מציגים תיאור מקרה קצר בסמינר ההסמכה. משך הסמינר הוא ארבעה ימי לימוד מלאים (סה"כ 47 שעות אקדמיות). הסבר מפורט יותר לגבי התנהלות הסמינר תוכלי לקרוא במסמך "הנחיות כלליות לתהליך ההכשרה". אנא הקפידי לקרוא בעיון את ההנחיות המופיעות במסמך זה.

באמצעות הצגת המקרה הקצר תוכלי ליישם את השימוש במושגים של מודל ה-DIR, לבחון את יחסי הגומלין של הילד איתך, להעריך את יכולותיו ההתפתחותיות-תפקודיות של הילד, לחשוב על אופן עבודתך ולבחון את החוויה שבה התנסית במהלך העבודה עם הילד.

הדגש בהצגת המקרה הקצר הוא על האופן שבו את יוצרת אינטראקציה מותאמת בזמן ה-Floortime, הכוללת התאמה של האסטרטגיות לשלב ההתפתחותי שבו הילד מתפקד ולפרופיל שלו. מצאנו, כי תהליך הבחירה במקרה, ההכנה שלו, ההצגה בסמינר (כולל הבחירה בקטעי וידאו קצרים) והדיונים על עבודתך, הם הדרך הטובה ביותר להעמיק את החשיבה שלך אודות שלושת החלקים השונים של מודל ה-DIR.

הצגת המקרה היא הזדמנות לחשוב על עבודתך על פי מודל ה-DIR, להמשיג את עשייתך הטיפולית באמצעות המושגים שבבסיס המודל ולשתף אותנו בעבודתך הטיפולית/חינוכית עם ילד אחד. היתרון בסמינר מסוג זה הוא האפשרות להציג את המקרה שלך בפני קבוצה תומכת ובטוחה ולהיחשף למגוון אנשי טיפול וחינוך, כמו גם למדריכות, שאינן המדריכות הקבועות שלך.

חשוב לזכור, כי ימי הסמינר מיועדים ללמידה. הסמינר אינו מהווה תחליף להדרכה אישית שלך.

במסמך פרטים רבים. אנא, הקפידי לקרוא בעיון את ההנחיות המופיעות כאן, כדי להגיע מוכנה לסמינר ההסמכה. וודאי כי ברשותך אישור הורים להצגת הילד שבטיפול וכן הקפידי להסתיר כל פרט מזהה במסמכים.

המסמך שלפניך כולל ארבעה חלקים עיקריים:

חלק ראשון: פנייה למטפלים ולאנשי חינוך כאחד.

חלק שני: דגשים נפרדים למטפלים.

חלק שלישי: דגשים נפרדים לאנשי חינוך.

חלק רביעי: הנחיות לכתיבת הדף המלווה למקרה קצר.

1 לסמינר ראשון אפשר להגיע רק אם את נמצאת בתהליך הדרכה אישי או קבוצתי אצל מדריכה המוכרת ומאושרת להדרכה על ידי ארגון DIR ישראל ואם קיבלת את מספר שעות ההדרכה המוגדר לשלב זה (10 שעות הדרכה פרטנית למקרה קצר, או הדרכה קבוצתית ע"פ יחסי ההמרה הנדרשים). אפשר להגיע לסמינר הראשון גם אם טרם השתתפת בקורס עקרונות.

חלק ראשון: פנייה למטפלים ולאנשי חינוך כאחד

הנחיות כלליות

משך המקרה: ההצגה צריכה להיות של התערבות טיפולית הנמשכת מעל שלושה חודשים ועד שנה. בשלב זה לא תוכלי להציג מקרה של ילד, שעמו עבדת יותר משנה.

בחירת המקרה: האתגר הגדול ביותר הוא בחירת המקרה! אנא התייעצי עם המדריכה שלך לגבי הבחירה.

בחירת קטעי הוידאו: בשלב זה ברצוננו לראות אותך בזמני ה־Floortime עם הילד. לכן, אין להביא קטעי וידאו של ההורים או של הצוות החינוכי במשחק עם הילד.

- הקפידו להסתיר כל מידע מזהה ולקבל אישור חתום על ידי ההורים להצגת המקרה וקטעי הוידאו.
- בחרי שניים או שלושה קטעי וידאו מנקודות זמן שונות, המשקפות את התהליך הטיפולי על רצף הזמן שלו, שבהם רואים אותך מיישמת Floortime עם הילד.
- קטעי הוידאו צריכים להיות ערוכים במדויק לצורך ההצגה ללא קשר לאופן בו תבחרי להציג את המקרה בקבוצה (עם או בלי מצגת).
- המשך הכולל של קטעי הוידאו יהיה בין חמש לשמונה דקות. נא הקפידו שקטעי הוידאו יהיו באורך של לא פחות משתי דקות טיפול ללא עריכה כל אחד. וודאי שאינך עוברת את 8 הדקות המותרות עבור כלל קטעי הוידאו.
- יש להביא את קטעי הוידאו בצירוף שני גיבויים (מחשב אישי/דיסק און קי). דיסק און קי נוסף ובו קטעי הוידאו של המקרה המוצג יינתן למנחות הקבוצה בתחילת הצגת המקרה ויוחזר בעת מתן המשוב האישי.
- נשמח אם תרגישי חופשיה בעת ההצגה ותוכלי לציין במה אינך בטוחה ומה הן שאלותייך. הדיון הקבוצתי ינסה לענות עליהן.
- זכרי כי 3-6 חודשי התערבות לא בהכרח מייצרים תוצאות מרחיקות לכת ולא כל הילדים מתקדמים באותו קצב, או משיגים את כל השלבים במהלך תקופה זו. אנו רוצים להתמקד בחשיבה שליוותה את התהליך הטיפולי/חינוכי ולא דווקא בתוצאות!

הכנת המקרה לסמינר כוללת שני מוקדים – הכנת המקרה להצגה בקבוצה (במהלך הצגת המקרה יש לך הזדמנות להרחיב לגבי הנושאים המוזכרים בתמצות ב"דף המלווה") והכנת ה"דף המלווה" (מפורט בהמשך).

הנחיות לגבי ההצגה בקבוצה

משך ההצגה: הזמן המוקצב להצגת המקרה הקצר ולדיון הקבוצתי הוא 45 דקות, הנחלקות כלהלן:

- 25 דקות להצגת הרקע, הפרופיל, השלבים ההתפתחותיים, תהליך ההתערבות עם הילד וקטעי הוידאו שנבחרו (שמשכם בין חמש לשמונה דקות). הקפידו לא להאריך מעבר למספר דקות לגבי הרקע המשפחתי בעת הצגת המקרה, כך שישאר לך זמן לתיאור הפרופיל, השלבים, קטעי הוידאו והתהליך הטיפולי.
- 20 דקות לדיון הקבוצתי.

לפני הצגת קטעי הוידאו:

- לפני הצגת קטעי הוידאו יש לתת תיאור קצר של הילד: גילו בזמן צילום קטע הוידאו, השלב שבו נמצאת תכנית הטיפול וכל פרט אחר הנראה לך רלוונטי.

• לאחר מכן, יש לספר בקצרה מה נראה בקטע הווידאו: לתאר את האינטראקציה הנצפית בקטע, באילו שלבים (Functional Emotional Developmental Level (FEDL) הילד מתפקד, כיצד בא לידי ביטוי הפרופיל הסנסומוטורי אפקטיבי והשפתי שלו, באילו אסטרטגיות של Floortime השתמשת בקטע הווידאו ומדוע. במהלך הצפייה המשותפת בקטעי הווידאו ננסה להבין מה נדרש כדי להיות באינטראקציה זורמת (continues) עם הילד. אנו רוצים להתבונן על מה שקורה בפועל עם הילד ולהבין מה צריך לעשות, כדי לעזור לו לטפס בסולם ההתפתחותי, מהן האסטרטגיות המתאימות בכל שלב, מהם תהליכי העיבוד הסנסורי אשר מאפיינים אותו ומה הפרופיל השפתי שלו וכיצד הוא משפיע על האינטראקציה.

נקודות אליהן צריך להתייחס בעת הצגת המקרה

הערכה והיכרות

היסטוריה רלוונטית: התפתחות, משפחה ובריאות (שקלי להשתמש בנקודות על פי ציר הזמן, כדי לשקף נקודות ומאפיינים חשובים בהצגה שלך ולחסוך זמן).

שלבים התפתחותיים: צייני מה היה הטווח התפקודי (לדוגמה בין שלבים 1 ל-3) בתחילת הטיפול ופרטי אילו איכויות מתוך כל שלב היו קיימות בצורה מבוססת ואילו עדיין היוו אתגר ובאילו מצבים. צייני אם השלב לא היה מצופה מבחינת הגיל הכרונולוגי. מומלץ לתת דוגמאות להמחשה מתוך תהליך ההיכרות ו/או ההערכה.

אבחנה NDRC: חלוקה לקבוצות (מתוך ה־ DMIC) בתחילת הקשר הטיפולי. התייחסי גם לאבחנות נוספות אם היו ולהערכות שביצעת בהתאם למקצוע האם שלך (5 DSM, CARS, ADOS, 5-0 DC), הערכת תפקוד תל"א לאנשי חינוך, אבחון שפה ותקשורת לק"ת, פרופיל סנסומוטורי ועיסוקי למרב"ע).

פרופיל סנסומוטורי: תארי את הפרופיל הסנסומוטורי של הילד בתחילת הטיפול ואת רמות העוררות שלו (על פי הבנתך ועל סמך התייעצות עם גורמי מקצוע רלוונטיים). התייחסי לתגובתיות הסנסורית של הילד, האם מדובר בתגובתיות יתר, תת-תגובתיות, חיפוש סנסורי או פרופיל מעורב. התייחסי למערכות החוש השונות ותארי כיצד הן פועלות ובאות לידי ביטוי בהתנהגות הילד בטיפול או במסגרת החינוכית (התייחסי למערכות החוש – טקטילי, וסטיבורי ופרופריוצפטיבי, ולחושים היוזואלי, אודיטורי, אולפקטורי – חוש הריח) התייחסי לאינטגרציה שבין מערכות החוש השונות.

הסבירי כיצד לדעתך הפרופיל הסנסומוטורי של הילד משפיע על התנהלותו בטיפול או במסגרת החינוכית והמחשישי זאת באמצעות דוגמאות. אם חל שינוי בפרופיל במהלך העבודה עם הילד, צייני זאת (או במקביל לקטעי הווידאו או בכל דרך אחרת בה תבחרי).

פרופיל שפתי: תארי את הפרופיל השפתי של הילד – האם קיים איחור בהתפתחות השפה (על פי הבנתך ועל סמך התייעצות עם גורמי מקצוע רלוונטיים). התייחסי ליכולת ההבנה של הילד את סביבתו ואת כוונותיה וליכולתו להיענות ולהגיב למסר מילולי. כמו כן, התייחסי ליכולתו של הילד להביע את כוונותיו: אילו כוונות הוא מביע, באיזה אופן הוא עושה זאת, האם באופן מילולי/בלתי מילולי/אמצעי תת"ח. אם חל שינוי בפרופיל במהלך העבודה עם הילד, צייני זאת (או במקביל לקטעי הווידאו או בכל דרך אחרת בה תבחרי).

פרופיל משפחתי: תארי בקצרה את הפרופיל המשפחתי, כפי שנחשפת אליו בתחילת ההיכרות עם הילד. הדגישי נקודות לגבי המערך המשפחתי ודפוסי התקשורת במשפחה הנראות לך משמעותיות למהלך ההתפתחותי של הילד. אם חל שינוי בפרופיל במהלך העבודה עם הילד, צייני זאת (או במקביל לקטעי הווידאו או בכל דרך אחרת בה תבחרי).

תכנית ההתערבות

תארי את המערך הטיפולי והחינוכי של הילד. התמקדי בחלק שלך במערך זה. זה המקום להבאת קטעי הווידאו ולהרחבה לגביהם. התייחסי בנפרד לכל קטע וידאו ופרטי את האסטרטגיות שבהן בחרת להשתמש Floortime

בעקבות ההערכה שביצעת ובהתייחס להתאמתן לפרופיל החושי-רגשי והשפתי ולשלבי ההתפתחות של הילד באותו הזמן.

אם רלוונטי למקום עבודתך, תארי את הקשר שלך עם ההורים.

התבוננות בעצמי

פרטי כיצד מודל ה־DIR השפיע על עבודתך עם הילד והמשפחה. התייחסי לפרופיל הסנסואפקטיבי שלך – מה מאפיין אותך בעבודה בכלל ועם הילד והמשפחה הייחודיים בפרט, במה הפרופיל הייחודי שלך תרם או הקשה עלייך בטיפול, מה למדת על עצמך במהלך העבודה עם הילד והמשפחה ומהם האתגרים שעדיין עומדים בפנייך.

חלק שני: דגשים לאנשי טיפול בעת הכנת מקרה קצר

כאשת טיפול, אנא צייני בעת הכנת המקרה:

- אתגרים משמעותיים שעלו במהלך תהליך ההערכה שנעשה לילד.
- כיצד הערכתך הראשונית הנחתה אותך בתכנון הטיפול בילד ובבניית מטרות הטיפול, הן מבחינת הטיפול בשלבים והן מבחינת הקשר לפרופיל האישי שלו.

חלק שלישי: דגשים לאנשי חינוך בעת הכנת מקרה קצר

כאשת חינוך, אנא צייני בעת הכנת המקרה:

- אתגרים משמעותיים שעלו במהלך ההערכה שלך ושל הצוות הטיפולי במסגרת החינוכית ביחס לילד.
- האם וכיצד השפיע הפרופיל האישי של הילד ושלבי ההתפתחות בהם הוא מתפקד על השתתפותו במהלך היום בגן/בכיתה (בפעילויות השונות ובזמנים השונים ביום).
- האם – ואם כן, כיצד, השפיעו היכרותך עם הילד ואופן השתתפותו על תכנון התכנית האישית שלו בגן/בכיתה.

חלק רביעי: הנחיות לכתיבת הדף מלווה

מטרתו של מסמך זה היא לתמצת את החומר עליו מתבסס תיאור המקרה אותו תציגי בסמינר. אורכו של המסמך המלווה בתיאור מקרה קצר לא יעלה על 5 עמודים, המוגשים בקובץ word, גודל גופן 12 עם רווח של שורה וחצי. אם בחרת להציג את המקרה בקבוצה בעזרת מצגת, יש להכין את המסמך המלווה על-פי ההנחיות ולהדפיס שני עותקים, שיינתנו למנחות הקבוצה בתחילת הצגת המקרה (ויועברו אח"כ לתיק האישי). אם בחרת להציג את המקרה בקבוצה שלא בעזרת מצגת, עלייך להדפיס 12 עותקים בסיום ההצגה עליך לאסוף את כל הדפים (למעט 2 העותקים שניתנו למנחות).

אנא הקפידו להסוות כל פרט מזהה לגבי הילד ומשפחתו.

אנא הקפידו להתייחס במסמך זה לנקודות המפורטות מטה בלבד (אין צורך להרחיב בדף המלווה על כל התכנים שהתבקשת להתייחס לגביהם במסמך ההנחיות למקרה).

המסמך המלווה צריך לכלול את החלקים הבאים:

1. **רקע כללי** – הקדמה קצרה הכוללת התייחסות לסיבות לבחירת המקרה להצגה בסמינר זה ורקע כללי על הילד ומשפחתו.

2. **ציר הזמן** – שיכלול אירועים משמעותיים בחיי הילד והמשפחה, תוך ציון זמן (חודש ושנה) של התרחשותם, גיל הילד ותיאור האירוע במספר מילים. ניתן להציג את ציר הזמן כרשימה בסדר כרונולוגי, בגרף או בטבלה.
  3. **רקע התפתחותי**.
  4. **מה המערך הטיפולי/ חינוכי** בו את פוגשת את הילד – מהי התוכנית הטיפולית הכללית ומה מקומך בה.
  5. **אבחנה** לפי ה־DMIC ואבחנות אחרות.
  6. תפקוד הילד על-פי **השלבים ההתפתחותיים** (FEDL) בתחילת התהליך הטיפולי. לצורך ניתוח השלבים ההתפתחותיים תוכלי להיעזר בשאלון ה־FEAS. אין צורך לקודד את השאלון בשלב זה, אך יש צורך להכיר אותו על ידי ניתוח קטע וידאו אחד לפחות. אם חל שינוי בתפקוד הילד בשלבי ההתפתחות במהלך העבודה עם הילד, צייני זאת (או במקביל לקטעי הוידאו או בכל דרך אחרת בה תבחרי).
  7. **פרופיל סנסו-מוטורי-אפקטיבי, שפתי ומשפחתי** בתחילת התהליך הטיפולי. אם חל שינוי בפרופיל במהלך העבודה עם הילד, צייני זאת (או במקביל לקטעי הוידאו או בכל דרך אחרת בה תבחרי).
  8. **פירוט קטעי הוידאו** – על כל קטע וידאו יש לכתוב בקצרה באיזה תקופה של הטיפול הוא התקיים (כולל תאריך הטיפול הספציפי), לתאר את האינטראקציה הנצפית בקטע, להתייחס למקומו של הילד בסולם התפתחותי-רגשי בקטע המובא ולפרט מה האסטרטגיות Floortime שבהן נקטת בכל קטע, מדוע השתמשת באותן התערבויות וכיצד הן השפיעו על המהלך בחדר. במידה וניתן לראות בקטע הוידאו שינוי בפרופיל (בתחומים השונים) ובתפקוד על-פי השלבים ביחס למה שתואר בתחילת הטיפול, אגא התייחסי לשינויים אלה בקצרה.
  9. **התבוננות רפלקטיבית** – פרטי מעט כיצד העבודה במסגרת מודל ה־DIR בכלל ובמקרה זה בפרט השפיעה עליך באופן אישי ומקצועי.
- במהלך הצגת המקרה אין צורך להציג על פי הסדר של הדפים המלווים. הרגישי חופשייה להציג בסדר שנראה לך מתאים. הקפדי להתייחס לנקודות המשמעותיות ולארגן את דבריך כך, שיתאימו למסגרת הזמן. אגא הקפדי על אורך ומבנה הדף, כפי שפורטו בתחילת מסמך זה.

עד כאן ההנחיות, ומכאן לעבודה!

אם במהלך ההכנה נתקלת בקשיים או בשאלות, אגא התייעצי עם המדריכה שלך או כתבי אלינו לפי פרטי ההתקשרות המופיעים בהמשך.

בהצלחה!
צוות ארגון DIR ישראל

פרטי התקשרות: דוא"ל: dirisrael@gmail.com, טלפון: 054-5365716.